

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-101

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-C1 : Compulsory Paper

Modern Political Thinkers

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Discuss Machiavelli as the pioneer of Modern Politics.

(ii) Explain Rousseau's social contract theory.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Examine Marx's theory of class struggle.

(ii) Discuss Locke's views on Human Nature and state of Nature.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

- (i) Explain Hegel's views on theory of State.
- (ii) Explain Rousseau's concept of General Will.
- (iii) Explain Marxian historical materialism.
- (iv) Explain Machiavelli's views on Religion and Morality.

4. Write short notes on any *four* (**100** words each) : [20]

- (i) Marx's views on revolution
- (ii) Hegel's views on Idealism
- (iii) Machiavelli's views on human nature
- (iv) Locke's views on natural rights
- (v) Rousseau's views on human nature
- (vi) Hegel's concept of Rights and Liberty.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (i) आधुनिक राज्यशास्त्राचा जनक या नात्याने मॅकिव्हेलीची चर्चा करा.
- (ii) रूसोचा सामाजिक करार सिद्धांत स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) मार्क्सच्या वर्गसंघर्षाच्या सिद्धांताचे परीक्षण करा.
- (ii) लॉकच्या मानवी स्वभाव आणि निसर्गावस्था या संबंधीच्या विचारांची चर्चा करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) हेगेलचा राज्यविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (ii) रूसोची सामुहिक ईहा ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (iii) मार्क्सचा ऐतिहासिक भौतिकवाद स्पष्ट करा.
- (iv) मॅकेव्हेलीचे धर्म आणि नैतिकता याबाबतचे विचार स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) मार्क्सचे क्रांतीविषयक विचार
- (ii) हेगेलचे आदर्शवादविषयक विचार
- (iii) मॅकेव्हेलीचे मानवी स्वभावविषयक विचार
- (iv) लॉकचे नैसर्गिक हक्कविषयक विचार
- (v) रूसोचे मानवी स्वभावविषयक विचार
- (vi) हेगेलची अधिकार आणि स्वातंत्र्यविषयक संकल्पना.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-102

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-C2 : Compulsory Paper

(Public Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Explain the nature and scope of Public Administration.

(ii) Write the meaning and functions of organization.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Explain the traditional approaches to the study of Public Administration.

(ii) Explain the types of Recruitment.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

- (i) New public administration.
- (ii) Write the meaning, nature and functions of management.
- (iii) Explain the types of Budget.
- (iv) Discuss the merits and demerits of Bureaucracy.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Span of control
- (ii) Importance of Public Administration
- (iii) Hierarchy
- (iv) Public Accounts Committee
- (v) Private Administration
- (vi) Training.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) लोकप्रशासनाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- (ii) संघटनेचा अर्थ व कार्ये लिहा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(i) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासातील पारंपारिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

(ii) भरतीचे प्रकार स्पष्ट करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

(i) नवलोकप्रशासन.

(ii) व्यवस्थापनाचा अर्थ, स्वरूप आणि कार्ये लिहा.

(iii) अर्थसंकल्पाचे प्रकार स्पष्ट करा.

(iv) नोकरशाहीच्या गुणदोषांची चर्चा करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

(i) नियंत्रण कक्षा

(ii) लोकप्रशासनाचे महत्व

(iii) पदसोपान परंपरा

(iv) लोकलेखा समिती

(v) खाजगी प्रशासन

(vi) प्रशिक्षण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-103

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-C3 : Compulsory Paper

(Constitutional Process in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Discuss Centre-State relations and evaluate the role of Sarkaria Commission.

(ii) Explain the philosophy of Indian Constitution.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Explain the Fundamental Rights.

(ii) Explain the nature of Judicial Activism.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

- (i) Discuss the structure and powers, functions, role of the Supreme Court of India.
- (ii) Explain the relation between Fundamental Rights and Directive Principles.
- (iii) Explain the role of Governor.
- (iv) Explain electoral reforms in India.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Functions of Lok Sabha Speaker
- (ii) Constituent Assembly
- (iii) Role of Prime Minister
- (iv) Parliamentary Sovereignty
- (v) Economic Directive Principles
- (vi) Judicial Review.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) केंद्र-राज्य संबंधाची चर्चा करून सरकारिया आयोगाच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.
- (ii) भारतीय राज्यघटनेचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(i) मूलभूत हक्क स्पष्ट करा.

(ii) न्यायालयीन कार्यप्रणतेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

(i) भारतातील सर्वोच्च न्यायालयाची रचना, अधिकार, कार्य व भूमिका स्पष्ट करा.

(ii) मूलभूत हक्क आणि मार्गदर्शक तत्वे यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

(iii) राज्यपालांची भूमिका विशद करा.

(iv) भारतातील निवडणुक सुधारणा स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

(i) लोकसभा सभापती चे कार्य

(ii) घटना समिती

(iii) पंतप्रधानाची भूमिका

(iv) संसदेचे सार्वभौमत्व

(v) आर्थिक मार्गदर्शक तत्वे

(vi) न्यायालयीन पुनर्विलोकन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-104

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

Paper PO-01 (Optional)

(Political Thought in Modern India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain the Maulana Azad's views on 'Nationalism.
 - (2) Explain the technique of Satyagraha suggested by Mahatma Gandhiji.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Write an essay on Dr. Ambedkar's idea of 'Social Justice'.
 - (2) Explain Raja Ram Mohan Roy's views on Law and Judicial System.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) Discuss Jawaharlal Nehru's views on Democratic Socialism.
 - (2) Explain Mahatma Gandhi's idea of Gramrajya.

P.T.O.

- (3) Explain Dr. Ambedkar's views on Liberty and Equality.
- (4) Explain Raja Ram Mohan Roy's views on Liberalism.

4. Write short notes on any *four* (each in **100** words) : [20]

- (1) Jawaharlal Nehru and Parliamentary Democracy.
- (2) Raja Ram Mohan Roy's views on Individual Liberty.
- (3) Mahatma Gandhi's views on 'Non-Violence'.
- (4) Maulana Azad's views on Education.
- (5) Maulana Azad's views on Religion.
- (6) Dr. Ambedkar's views on Liberalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) मौलाना आझाद यांचा राष्ट्रवादविषयक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- (2) महात्मा गांधीजीनी सुचविलेले सत्याग्रहाचे मार्ग स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) डॉ. आंबेडकरांच्या 'सामाजिक न्याय' विषय विचारांवर निबंध लिहा.
- (2) राजा राममोहन रॉय यांचे कायदा व न्यायव्यवस्थाविषयक विचार स्पष्ट करा.

3. कोणतेही देण प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) जवाहरलाल नेहरूंच्या लोकशाही समाजवादविषयक विचारांची चर्चा करा.
- (2) महात्मा गांधीची ग्रामराज्याची कल्पना स्पष्ट करा.
- (3) डॉ. आंबेडकरांचे स्वातंत्र्य आणि समताविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (4) राजा राममोहन रॉय यांचा उदारमतवादी विचार स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) जवाहरलाल नेहरू आणि संसदीय लोकशाही
- (2) राजा राममोहन रॉय यांचे व्यक्तिस्वातंत्र्यविषयक विचार
- (3) महात्मा गांधीचे अहिंसाविषयक विचार
- (4) मौलाना आझाद यांचे शिक्षणविषयक विचार
- (5) मौलाना आझाद यांचे धर्मविषयक विचार
- (6) डॉ. आंबेडकरांचा उदारमतवाद.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-105

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-02 : Optional Paper

(Modern Political Ideologies)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

- 1.** Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Discuss Marx's theory of dialectical materialism.
 - (2) Describe the meaning and nature of the liberalism.

- 2.** Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain various types of Liberalism.
 - (2) Explain the Marxist interpretation of Nationalism.

- 3.** Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) Explain the types of Democratic Socialism.
 - (2) Explain the types of Nationalism.
 - (3) Give the causes to the emergence of Fascism.
 - (4) Describe the nature of social democracy.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Principles of democratic socialism
- (2) Guild socialism
- (3) Corporate State
- (4) Class struggle
- (5) Socialism and private property
- (6) Concept of Alienation of Marx.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) मार्क्सच्या द्वंदात्मक भौतिकवादावर चर्चा करा.
- (2) उदारमतवादाच्या अर्थ आणि स्वरूपाचे वर्णन करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) उदारमतवादाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- (2) मार्क्सप्रणित राष्ट्रवादाचा अन्वयार्थ स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]

- (1) लोकशाही समाजवादाचे प्रकार विशद करा.
- (2) राष्ट्रवादाचे प्रकार विशद करा.
- (3) फॅसीझमच्या उदयाची कारणे द्या.
- (4) सामाजिक लोकशाहीचे स्वरूप वर्णन करा.

4. कोणत्याही **चार**वर टिपा लिहा (प्रत्येकी **100** शब्दांत) : [20]

- (1) लोकशाही समाजवादाची मुलतत्वे
- (2) व्यवसाय संघवाद
- (3) महामंडळात्मक राज्य
- (4) वर्गसंघर्ष
- (5) समाजवाद आणि खाजगीसंपत्ती
- (6) मार्क्सची परात्मभावाची संकल्पना.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-106

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-03 (Optional Paper)

(Indian Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) State organization and functions of Ministry of Finance.

(2) Give an account of the evolution of Administrative system in India.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) State the composition and functions of Maharashtra Public Service Commission.

(2) Explain administrative functions of Prime Minister.

3. Answer any *two* questions of the following (in **250** words each) : [20]

(1) “Indian Administrative System is Legacy of British rule.”
Comment.

(2) State the functions of the Cabinet Secretariat.

P.T.O.

- (3) Explain the role of Governor in State Administration.
- (4) Examine the recommendations made by Administrative Reforms Commission.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Role of Chief Ministers in the State Administration
- (2) Social Challenges before Indian Administration
- (3) Framework of Indian Administration
- (4) Functions of Backward Class Commission
- (5) Ministry of External Affairs
- (6) Department of Home.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) वित्त मंत्रालयाचे संघटन आणि कार्ये सांगा.
- (2) भारतातील प्रशासकीय व्यवस्थेच्या उत्क्रांतीचा आढावा घ्या.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) महाराष्ट्र लोक सेवा आयोगाची रचना व कार्ये सांगा.
- (2) पंतप्रधानाची प्रशासकीय कार्ये स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]

- (1) “ भारतीय प्रशासन व्यवस्था ही ब्रिटीश सत्तेचा वारसा आहे.” भाष्य करा.
- (2) कॅबिनेट सचिवालयाची कार्ये सांगा.
- (3) राज्यपालाची राज्य प्रशासनातील भूमिका स्पष्ट करा.
- (4) भारतातील प्रशासकीय सुधारणा आयोगाने केलेल्या शिफारशीचे परीक्षण करा.

4. कोणत्याही **चार**वर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी **100** शब्दांत) : [20]

- (1) राज्यप्रशासनातील मुख्यमंत्र्याची भूमिका
- (2) भारतीय प्रशासनासमोरील सामाजिक आव्हाने
- (3) भारतीय प्रशासनाची रचना
- (4) मागासवर्ग आयोगाची कार्ये
- (5) परराष्ट्रीय मंत्रालय
- (6) गृह मंत्रालय.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-107

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

(Optional Paper)

(PO-04 : Development Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Comment on 'Public Administration as an instrument for development'.

(2) Discuss on Policy of Rural and Urban Development.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Explain in detail the Specialist and Generalist debates in administration.

(2) State the role of Development Administration since Independence.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

- (1) Explain 73rd Amendment of Constitution.
- (2) Need of Training to Civil Servants.
- (3) Significance of Agricultural Policy of India.
- (4) People's participation in Development Schemes and Programmes.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Policy of Industrial Development
- (2) 74th Amendment of the Constitution
- (3) Administrator's Recruitment
- (4) Changing role of Bureaucracy
- (5) Democracy in the process of Development.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) 'लोक प्रशासन हे विकासाचे साधन आहे.' भाष्य करा.
- (2) ग्रामीण आणि नागरी विकासाच्या धोरणावर चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) प्रशासनातील 'विशेषज्ञ आणि सर्वसामान्यज्ञ' वाद स्पष्ट करा.
- (2) विकास प्रशासनाची स्वातंत्र्योत्तरकाळापासूनची भूमिका सांगा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) 73वी राज्यघटनादुरुस्ती स्पष्ट करा.
- (2) सनदी सेवाकांची प्रशिक्षणाची आवश्यकता.
- (3) भारताच्या कृषीविषयक धोरणाचे महत्व.
- (4) 'विकासाच्या योजना आणि कार्यक्रम' मधील लोकांचा सहभाग.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) औद्योगिक विकासाचे धोरण
- (2) 74वी घटनादुरुस्ती
- (3) प्रशासकांची भरती
- (4) नोकरशाहीची बदलती भूमिका
- (5) लोकशाहीतील विकासप्रक्रिया.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-108

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

(Optional Paper)

(PO-05 : India's Foreign Policy)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the Historical and Social domestic determinants of India's Foreign Policy.

(2) Write the relevance of Non-Alignment movement.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) State the changes in India's Foreign Policy.

(2) Write the regional factors of India's Foreign Policy.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

- (1) Explain the basic principles of India's Foreign Policy.
- (2) Geographical Domestic determinant.
- (3) Explain the global factor of India's Foreign Policy.
- (4) Historical background of NAM.

4. Write short notes on any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (1) Objectives of India's Foreign Policy.
- (2) Culture Domestic Determinant
- (3) India's Role in UN
- (4) SAARC
- (5) Continuity in India's Foreign Policy
- (6) Nature of 'Non-Alignment Movement' (NAM).

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाच्या ऐतिहासिक आणि सामाजिक अंतर्गत घटकाची चर्चा करा.
- (2) अलिप्ततावादी चळवळीची उपयुक्तता लिहा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (1) भारताच्या परराष्ट्र धोरणामध्ये झालेले बदल सांगा.
 - (2) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे प्रादेशिक घटक लिहा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची आधारभूत तत्वे स्पष्ट करा.
 - (2) भौगोलिक अंतर्गत घटक.
 - (3) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचा जागतिक घटक स्पष्ट करा.
 - (4) नामची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी.
4. कोणत्याही **चार**वर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची उद्दिष्ट्ये
 - (2) सांस्कृतिक अंतर्गत घटक
 - (3) युनोमधील भारताची भूमिका
 - (4) सार्क
 - (5) भारताच्या परराष्ट्र धोरणातील सातत्य
 - (6) अलिप्ततावादी चळवळीचे (नाम) स्वरूप.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4303]-201

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-C4 : Compulsory Paper

(Public Policy)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) What is Public Policy ? Explain the nature and scope of Public Policy.

(2) Explain the role of Government in Public Policy.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Evaluate the National Industrial Policy of India.

(2) Discuss the Public Policy regarding empowerment of women.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

(1) Importance of Policy Science.

(2) Media : Major Actor in the policy process.

(3) New Agricultural Policy.

(4) Changing nature of Educational Policy in the age of liberalization.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Policy Analysis
- (2) NGO : Major Actor in the Policy Process
- (3) Service sector
- (4) Significance of Public Policy
- (5) SEZ
- (6) Globalization.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) सार्वजनिक धोरण म्हणजे काय ? सार्वजनिक धोरणाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- (2) सार्वजनिक धोरणातील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) भारताच्या राष्ट्रीय औद्योगिक धोरणाचे परीक्षण करा.
- (2) महिलांच्या सबलीकरणाशी संबंधित सार्वजनिक धोरणांची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]

- (1) धोरण शास्त्राचे महत्त्व
- (2) प्रसार माध्यम : धोरण प्रक्रियेतील मुख्य कर्ता घटक.
- (3) नविन कृषी धोरण
- (4) उदारीकरणाच्या काळामधील बदलते शैक्षणिक धोरण.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) :

[20]

- (1) धोरण विश्लेषण
- (2) स्वयंसेवी संघटना : धोरण प्रक्रियेतील मुख्य कर्ता घटक
- (3) सेवा क्षेत्र
- (4) सार्वजनिक धोरणाचे महत्त्व
- (5) सेझ
- (6) जागतिकीकरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-202

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

Paper PO-C5 : (Compulsory)

(Theory of International Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Explain the macrocosmic theory of conflict.

(2) Evaluate critically the theory of Classical Realism.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Explain the classical theories of International Political Economy.

(2) Write the theory of Liberalism of International Politics.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

(1) Neo-liberal Institutionalism

(2) Means of balance of power

(3) Gender issues in International Politics

(4) State in short microcosmic theory of conflict.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Threats of sovereignty
- (2) Environmental theories of International Politics
- (3) Ecology
- (4) New Security challenges
- (5) Meaning of geo-political theory
- (6) Structural Realism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भसाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) संघर्षाचा साकलिक सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) अभिजात वास्तववादी सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) आंतरराष्ट्रीय राजकीय अर्थव्यवस्थेचे अभिजात सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा उदारमतवादी सिद्धांत लिहा.

3. खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) नव-उदारमतवादी संस्थावाद

- (2) सत्ता संतुलनाची साधने
- (3) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील लिंगभावविषयक मुद्दे.
- (4) सौक्ष्मिक संघर्षाचा सिद्धांत थोडक्यात सांगा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) सार्वभौमत्वाला आव्हान
- (2) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा पर्यावरणवादी सिद्धांत
- (3) परिस्थितीशास्त्र
- (4) नविन सुरक्षा आव्हाने
- (5) भू-राजकीय सिद्धांताचा अर्थ
- (6) रचना वास्तववाद.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-203

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-C6 : Compulsory Paper

(Comparative Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Explain the system theory in the study of comparative politics.

(2) Critically evaluate the development of constitutionalism.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) What is federalism ? Discuss the types of federalism.

(2) “The executive is increasing its authority vis-a-vis the legislature.”

Do you agree ? Give reasons.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

(1) Role and importance of Pressure Groups

(2) Causes of Military Intervention

(3) Functions of Political Parties

(4) Features of Bureaucracy.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Judicial Review in U.S.A.
- (2) Classification of political parties
- (3) Class theories of comparative politics
- (4) Devolution of power
- (5) Classification of pressure groups
- (6) Co-operative federalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) तुलनात्मक राज्यशास्त्राच्या अध्ययनातील व्यवस्था सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) घटनावादाच्या विकासाचे चिकित्सक मुल्यमापन करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) संघराज्यवाद म्हणजे काय ? संघराज्यवादाच्या प्रकारांची चर्चा करा.
- (2) “कायदेमंडळाच्या तुलनेत कार्यकारी मंडळाचे अधिकार वाढत आहेत.” आपण सहमत आहात का ? कारणे द्या.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]

- (1) दबावगटांची भूमिका आणि महत्त्व

- (2) लष्करी हस्तक्षेपाची कारणे
- (3) राजकीय पक्षांची कार्ये
- (4) नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) :

[20]

- (1) अमेरिकेतील न्यायालयीन पुनर्विलोकन
- (2) राजकीय पक्षांचे वर्गीकरण
- (3) तुलनात्मक राज्यशास्त्राचा वर्ग सिद्धांत
- (4) सत्तेचे हस्तांतरण (केंद्रसरकारकडून राज्यसरकारकडे)
- (5) दबावगटांचे वर्गीकरण
- (6) सहकारी संघराज्य.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4303]-204

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

(PO-06 : Political Thought in Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

- (1) Critically examine the social and political ideas of V.R. Shinde.
- (2) Discuss Mahatma Phule's views on Equality.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

- (1) Explain V.D. Savarkar's thoughts of Social Reforms.
- (2) Discuss Lokmanya Tilak's views on 'Cultural Nationalism'.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

- (1) Comment on Acharya Javedekar's theory of Satyagrahi Samajvad.
- (2) Explain Mahatma Phule's views on Power.
- (3) Discuss Lokmanya Tilak's social and political ideas.
- (4) Write a note on V.D. Savarkar's views on Hindu Nationalism.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Javedekar's interpretation of Indian National Movement
- (2) V.R. Shinde's views on untouchability
- (3) Lokmanya Tilak's views on Swadeshi
- (4) V.D. Savarkar's views on Militarization
- (5) Acharya Javedekar's views on Democratic Socialism
- (6) Mahatma Phule's critique of Brahminism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) वि.रा. शिंदे यांच्या सामाजिक व राजकीय विचारांची सटीक चिकीत्सा करा.
- (2) महात्मा फुले यांचे समताविषयक विचारांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) वि.दा. सावरकरांचा सामाजिक सुधारणाविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (2) लोकमान्य टिळकांच्या सांस्कृतिक राष्ट्रवाद विषयक विचारांवर चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) आचार्य जावडेकर यांच्या सत्याग्रही समाजवाद सिद्धांतावर भाष्य करा.

- (2) महात्मा फुलेंचे सत्ताविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (3) लोकमान्य टिळकाच्या सामाजिक आणि राजकीय विचारांची चर्चा करा.
- (4) वि.दा. सावरकरांच्या हिंदू राष्ट्रवादविषयक विचारावर टिपण लिहा.

4. कोणतेही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) आचार्य जावडेकरांचा भारतीय राष्ट्रीय चळवळी संबंधीचा अन्वयार्थ
- (2) वि.रा. शिंदे यांचे अस्पृश्यताविषयक विचार
- (3) लोकमान्य टिळकांचा स्वदेशीविषयक विचार
- (4) वि.दा. सावरकरांचा लष्करीकरणाचा विचार
- (5) आचार्य जावडेकरांचे लोकशाही समाजवाद विषयक विचार
- (6) महात्मा फुलेंची ब्राम्हण्यवादावरील टीका.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4303]-205

M.A. (Second Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

(Optional Paper)

(PO-07 : Contemporary Political Ideologies)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in 500 words : [20]

- (1) Write an essay on 'Women Empowerment'.
- (2) Discuss the meaning and forms of Environmentalism.

2. Answer any *one* of the following in 500 words : [20]

- (1) Discuss origin and nature of Liberalism.
- (2) Critically evaluate Neo-Marxist theory of class.

3. Answer any *two* of the following questions in 250 words each : [20]

- (1) Theory of alienation

P.T.O.

- (2) Green Democracy
- (3) Daniel Bell on End of Ideology
- (4) Trends in feminism.

4. Write notes on any *four* in 100 words each : [20]

- (1) Classical Liberalism
- (2) Neo-liberal thought of Robert Nozick
- (3) Explain 'Mainstream Green's form of environmentalism'
- (4) Neo-Marxism
- (5) Marxist feminism
- (6) Critical views on 'End of Ideology' debate.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) स्त्रियांचे सक्षमीकरण यावर निबंध लिहा.
- (2) पर्यावरणवादाचा अर्थ सांगून त्याची रूपे चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) उदारमतवादाचा उगम आणि स्वरूप यांची चर्चा करा.
- (2) नवमार्क्सवादी वर्गसिद्धांताचे चिकित्सक मुल्यमापन करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) परात्मभावाचा सिद्धांत
 - (2) हरित लोकशाही
 - (3) डॅनियल बेल : 'विचारप्रणालीचा अंत'
 - (4) स्त्रीवादातील प्रवाह.
4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) अभिजन उदारमतवाद
 - (2) रॉबर्ट नॉझिक यांचा नव-उदारमतवादी विचार
 - (3) पर्यावरणवादातील 'मुख्य प्रवाही ग्रीनस्' हे रूप स्पष्ट करा.
 - (4) नव-मार्क्सवाद
 - (5) मार्क्सवादी स्त्रिवाद
 - (6) 'विचारप्रणालीचा अंत' वादविवादाचा चिकित्सक आढावा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-206

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

Paper (PO-08) (Optional)

(State and Local Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Explain the importance of 73rd and 74th amendment regarding State Administration.

(2) Explain the structure, role and functions of Municipal Corporation.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Critically examine the role of Governor.

(2) Evaluate the women welfare programme in State Administration.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) Municipality
- (2) Legislative control over Administration
- (3) Importance of Right to Information
- (4) Role and importance of Directorates

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Machinery of planning in State Administration
- (2) Lokpal and Lokayukta
- (3) Cantonment Boards
- (4) Panchayat Raj
- (5) State Public Service Commission.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) राज्य प्रशासना संदर्भातील 73व्या आणि 74व्या घटनादुरुस्तीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (2) महानगरपालिकेची रचना, भूमिका आणि कामे स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (1) राज्यपालाच्या भूमिकेचे टिकात्मक परीक्षण करा.
 - (2) राज्यप्रशासनातील महिलाकल्याणविषयक कार्यक्रमाचे मूल्यमापन करा.
3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) नगरपरिषद
 - (2) कायदेमंडळाचे प्रशासनावरील नियंत्रण
 - (3) माहितीच्या अधिकाराचे महत्व
 - (4) महासंचालनालयाची भूमिका आणि महत्व.
4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) (100 शब्दांत) : [20]
- (1) राज्यप्रशासनातील नियोजनयंत्रणा
 - (2) लोकपाल आणि लोकआयुक्त
 - (3) कटकमंडळे/छावणीक्षेत्रपालिका
 - (4) 'पंचायत राज'
 - (5) राज्य लोकसेवा आयोग.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-207

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

(PO-09) (Optional Paper)

(Current Trends in Development Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Take a brief review of the role of International Agencies for development.

(2) Explain the various structures and functions of the machinery of development.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Write an essay on 'Current Trends in Development Administration'

(2) Discuss the various challenges in front of Development Administration in the era of Globalization.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

- (1) U.N. help to development planning.
- (2) Importance of Development Administration.
- (3) Agencies for Urban Development.
- (4) Demand for new economic order for Development Administration.

4. Write short notes on (any *four*) (in **100** words each) : [20]

- (1) Community Development Programme
- (2) The problem of finance in front of Development Administration
- (3) International dimensions of development
- (4) Role of the U.N. in Development Administration
- (5) Role of state in Development Administration
- (6) Role of voluntary organizations in Development Administration.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) विकासप्रक्रियेतील आंतरराष्ट्रीय संस्थांच्या भूमिकेचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (2) विकास यंत्रणेच्या विविध रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (1) 'विकास प्रशासनातील प्रचलित (सद्यः) प्रवाह' यावर निबंध लिहा.
 - (2) जागतिकीकरण पर्वातील विकास प्रशासनासमोरील विविध आव्हानांची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) विकास नियोजनातील संयुक्त राष्ट्रांचे सहकार्य.
 - (2) विकास प्रशासनाचे महत्व.
 - (3) नागरी विकासाच्या संस्था.
 - (4) विकास प्रशासनासाठी नविन आर्थिक व्यवस्थेची मागणी.
4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही **चार**) (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) सामुदायिक विकास कार्यक्रम
 - (2) विकसनशील देशातील विकास प्रशासना समोरील वित्तीय समस्या
 - (3) विकासाचे आंतरराष्ट्रीय अंग
 - (4) विकास प्रशासनातील संयुक्त राष्ट्रांची भूमिका
 - (5) विकास प्रशासनातील राज्याची भूमिका
 - (6) विकास प्रशासनातील स्वयंसेवी संस्थांची भूमिका.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-208

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-010 : India in World Politics

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Critically examine the impact of globalization on the 'World Politics'.

(2) Discuss the Indo-Pak relations in the era of globalization.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Critically evaluate 'Terrorism' as a challenge in front of world politics.

(2) Discuss the Indo-US relations in the changing context of the world.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions in **250** words each : [20]

- (a) Important dimensions of India's nuclear policy.
- (b) Indo-China relations in changing context.
- (c) Strategic importance of the Indian Ocean.
- (d) Role of India in SAARC.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each). [20]

- (a) ASEAN
- (b) Indo-Russia relations
- (c) Deigo Garcia
- (d) European Union
- (e) Role of India in the 'World Politics'.
- (f) CTBT.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) जागतिक राजकारणावरील जागतिकीकरणाच्या प्रभावाचे चिकीत्सक परीक्षण करा.
- (2) जागतिकीकरण पर्वाच्या संदर्भात भारत-पाक संबंधांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) 'दहशतवाद—जागतिकी राजकारणापुढील एक आव्हान' या विधानाचे चिकीत्सक परीक्षण करा.
- (2) बदलत्या जगाच्या संदर्भात भारत-अमेरिका संबंधांची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (अ) भारताच्या आण्विक धोरणाचे महत्वाचे पैलू.
- (ब) बदलत्या जगाच्या संदर्भात भारत-चीन संबंध
- (क) हिंदी महासागराचे सामरिक महत्व
- (ड) 'सार्क' मधील भारताची भूमिका.

4. कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [20]

- (अ) एशियन (ASEAN)
- (ब) भारत-रशिया संबंध
- (क) दिएगो-गार्सिया
- (ड) युरोपियन युनियन
- (इ) जागतिक राजकारणातील भारताची भूमिका
- (फ) सी.टी.बी.टी.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-301

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-C7 : (World Politics : Issues and Debates)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) What is coercive diplomacy ? Discuss the nature and characteristics of coercive diplomacy.

(ii) Examine the effect of the cold war on contemporary international politics.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) International Governmental Organisations and International Non-Governmental Organisations have challenged the nation-state. Discuss.

P.T.O.

(ii) What is civil war ? Discuss the causes and characteristics of civil war.

3. Answer any *two* questions in **250** words each : [20]

(i) Meaning and types of IGO's and INGO's.

(ii) Relation between economic development and foreign policy.

(iii) Role of national interest in foreign policy decision making.

(iv) Difference between Disarmament and Arms Control.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

(i) Public opinion and Foreign policy

(ii) Ethnic and religious diversity increases the probability of intervention. Discuss.

(iii) Cross border terrorism

(iv) Subversion and international intervention

(v) Relation between Foreign policy and Diplomacy

(vi) Techniques of terrorism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) दमन राजनय म्हणजे काय ? दमन राजनयाच्या स्वरूप व वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

(ii) समकालीन आंतरराष्ट्रीय राजकारणावर शीतयुद्धामुळे झालेल्या परिणामांचे परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) आंतरराष्ट्रीय शासकीय संघटना व आंतरराष्ट्रीय बिगर-शासकीय संघटनांनी राष्ट्र-राज्य या संकल्पनेला आव्हान दिले आहे. चर्चा करा.

(ii) यादवी युद्ध म्हणजे काय हे सांगून यादवी युद्धाच्या कारणांची व वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

(i) IGO's व INGO's चा अर्थ व प्रकार.

(ii) आर्थिक विकास व परराष्ट्र धोरणामधील संबंध.

(iii) परराष्ट्र धोरण निर्णय प्रक्रियेत राष्ट्रीय हिताची भूमिका.

(iv) निःशस्त्रीकरण व शस्त्र नियंत्रणातील फरक.

4. पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

(i) लोकमत व परराष्ट्र धोरण.

(ii) वांशिक व धार्मिक विविधता हस्तक्षेपाची संभावना वाढविते. चर्चा करा

(iii) सीमापार दहशतवाद

(iv) घातपात व आंतरराष्ट्रीय हस्तक्षेप

(v) परराष्ट्र धोरण व राजनय यांच्यातील संबंध

(vi) दहशतवादाची तंत्रे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-302

M.A. (Third Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-C8 : (Compulsory)

(Comparative Government : China, France, Iran and Nigeria)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Critically examine the nature of the Constitution of Iran.

(ii) Examine the relationship between the Executive Legislature and Judiciary in Nigeria.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Write an essay on the nature of the Party System in China.

(ii) Write an essay on the evolution and nature of Party System in France.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions of the following (in **250** words each) : [20]

- (i) Powers and role of the French President.
- (ii) Constitutional Rights of Chinese citizens.
- (iii) Role of Bureaucracy in Iran
- (iv) Politics of violence in Nigeria.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (i) Nature of judiciary in France.
- (ii) Challenge of globalisation in China.
- (iii) Role of the supreme leader in the government of Iran.
- (iv) Nature of Party System in Nigeria.
- (v) Challenge of modernisation in Iran.
- (vi) Bureaucracy in China.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (i) इराणच्या राज्यघटनेच्या स्वरूपाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (ii) नायजिरीया मध्ये कार्यकारी मंडळ, कायदेमंडळ आणि न्यायमंडळ यांच्या संबंधाचे परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) चीनच्या पक्षपद्धतीच्या स्वरूपावर निबंध लिहा.
- (ii) फ्रांसच्या पक्षपद्धतीच्या उगम आणि स्वरूपावर निबंध लिहा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) फ्रेंच राष्ट्राध्यक्षांचे अधिकार व भूमिका
- (ii) चीनी नागरिकांचे घटनात्मक हक्क
- (iii) इराण मधल्या नोकरशाहीची भूमिका
- (iv) नायजिरीया मध्ये हिंसेचे राजकारण.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (i) फ्रांस मध्ये न्यायमंडळाचे स्वरूप
- (ii) चीन पुढील जागतिकीकरणाचे आव्हान
- (iii) इराणच्या शासनात सर्वोच्च नेत्याची भूमिका
- (iv) नायजिरीया मध्ये पक्षपद्धतीचे स्वरूप
- (v) इराण पुढील आधुनिकतेचे आव्हान
- (vi) चीन मधील नोकरशाही.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-303

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-C9 : (Political Sociology) (Compulsory)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

- (1) Discuss the intellectual foundations of Political Sociology.
- (2) Define the term Political Socialisation. Discuss the various agencies of political socialisation.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

- (1) Examine the levels of political participation and discuss its significance.
- (2) Explain the role of social movements in shaping the political agenda and influencing public policy.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

- (1) Techniques of behaviourism.
- (2) Almond's classification of political culture
- (3) Types of terrorism
- (4) Types of social movement.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Civic culture
- (2) Forms of collective violence
- (3) Consequences of terrorism
- (4) Factors influencing political participation
- (5) Ethnic and communal violence
- (6) Define Political Sociology.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दात) : [20]

- (1) राजकीय समाजशास्त्राला मिळालेल्या वैचारीक अधिष्ठानाची चर्चा करा.
- (2) राजकीय सामाजीकरणाची व्याख्या लिहा. राजकीय सामाजीकरणाच्या विविध माध्यमांची चर्चा करा.

2. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दात) : [20]

- (1) राजकीय सहभागाच्या पातळ्यांचे परीक्षण करून त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
- (2) राजकीय कार्यक्रम (अर्जेडा) आणि सार्वजनिक धोरण घडविण्यामागील सामाजिक चळवळींची भूमिका स्पष्ट करा.

3. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) वर्तनवादाची तंत्रे
- (2) अल्मंडप्रणित राजकीय संस्कृतीचे वर्गिकरण
- (3) दहशतवादाचे प्रकार
- (4) सामाजिक चळवळीचे प्रकार.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) नागरी संस्कृती
- (2) सामूहिक हिंसेचे प्रकार
- (3) दहशतवादाचे परिणाम
- (4) राजकीय सहभागावर प्रभाव टाकणारे घटक
- (5) वांशिक व जमातवादी हिंसा
- (6) राजकीय समाजशास्त्राची व्याख्या.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-304

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-011 : Social and Political Movement in India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Discuss the socio-political issues involved in politics of mobilization.

(ii) Take a brief review of issues in the movement for formation of New States.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Critically analyse the success and failure of women's movement in India.

(ii) Take a brief review of farmers' movement in India.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(i) Anticaste movement under the leadership of Dr. Ambedkar.

(ii) Issues of violence against women.

(iii) Issues in OBC mobilization.

(iv) Nature of New Social Movement.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

(i) Class Mobilization

(ii) Dalit Movement

(iii) Mahatma Phule and anticaste movement

(iv) 'Region' as Identity

(v) Environment movement

(vi) Movement of displaced people.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) कृतीप्रवणतेच्या राजकारणाशी संबंधित असलेल्या सामाजिक-राजकीय मुद्द्यांची चर्चा करा.

(ii) नवीन राज्याच्या निर्मितीस कारणीभूत ठरणाऱ्या महत्वाच्या मुद्द्यांची थोडक्यात आढावा घ्या.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) भारतातील महिला चळवळीच्या यशापयशाचे चिकित्सक विश्लेषण करा.

(ii) भारतातील शेतकऱ्यांच्या चळवळीचा थोडक्यात आढावा घ्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

(i) डॉ. आंबेडकरांच्या नेतृत्वाखालील जातीअंताची चळवळ.

(ii) महिलांवरील अत्याचाराचे मुद्दे.

(iii) ओबीसींमधील कृतीप्रवणतेशी संबंधित मुद्दे.

(iv) नवीन सामाजिक चळवळीचे स्वरूप.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) :

[20]

- (i) वर्ग कृतीप्रवणता
- (ii) दलित चळवळ
- (iii) म. फुले आणि जातीअंताची चळवळ
- (iv) 'प्रादेशिकता एक अस्तित्व खूण!'
- (v) पर्यावरण चळवळ
- (vi) विस्थापितांची चळवळ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-305

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-12 : State Politics in India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(i) Discuss the development of coalition politics in India.

(ii) Explain the evolution of backward class politics in India.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(i) Compare the politics of economic liberalization in Gujarat and West Bengal.

(ii) Discuss the caste politics in the states of U.P. and Bihar.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

- (i) Communal politics in Gujarat.
- (ii) Rise of middle peasant castes in Karnataka.
- (iii) Coalition politics in India.
- (iv) Communal politics in India.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Party system in Andhra Pradesh
- (ii) Party system in Rajasthan
- (iii) Demand for separate state
- (iv) Politics of Backwardness
- (v) Linguistic identity politics in Maharashtra
- (vi) Communal politics in the North.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) भारतातील आघाड्यांच्या राजकारणाच्या विकासाची चर्चा करा.
- (ii) भारतातील मागासवर्गीय राजकारणाच्या उदयाचे स्पष्टीकरण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
- (i) गुजरात व पश्चिम बंगाल मधील आर्थिक उदारीकरणाच्या राजकारणाची चर्चा करा.
- (ii) उत्तर प्रदेश व बिहार या राज्यांमधील जातीच्या राजकारणाची चर्चा करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]
- (i) गुजरात मधील जमातवादी राजकारण.
- (ii) कर्नाटकामधील मध्यम शेतकरी जातीचा उदय.
- (iii) भारतातील आघाड्यांचे राजकारण.
- (iv) भारतातील जमातवादी राजकारण.
4. पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]
- (i) आंध्र प्रदेश मधील पक्ष पद्धती
- (ii) राजस्थान मधील पक्ष पद्धती
- (iii) वेगळ्या राज्यांची मागणी
- (iv) मागासलेपणाचे राजकारण
- (v) महाराष्ट्रातील भाषीक अस्मितेचे राजकारण
- (vi) उत्तरेकडील जमातवादी राजकारण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-306

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-013 : Political Process in Maharashtra

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Clarify the role of Marathi Linguistic Identity in the politics of Maharashtra.

(ii) Discuss the issue of backwardness and regional imbalance in Maharashtra.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Explain the impact of Globalisation on the political economy of Maharashtra.

(ii) Explain the changing nature of Political Leadership in Maharashtra.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

- (i) Role of Samyukta Maharashtra Samiti in the rise of Maharashtra State.
- (ii) Changing nature of Dalit Politics in Maharashtra.
- (iii) Coalition Politics.
- (iv) Crisis of Dominant Party System 1977-1995.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Impact of 73rd Amendment on rural local government.
- (ii) Marathawada Vikas Andolan.
- (iii) Maharashtra Navnirman Sena.
- (iv) Role of opposition parties in Maharashtra.
- (v) Nagpur Pact.
- (vi) Dominance and the crisis of co-operative sector in Maharashtra.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) महाराष्ट्राच्या राजकारणातील मराठी भाषा अस्मितेची भूमिका स्पष्ट करा.
- (ii) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असंतुलन व मागासलेपणाच्या मुद्द्यांवर चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) महाराष्ट्राच्या राजकीय अर्थकारणावर जागतिकीकरणाचा झालेला परिणाम स्पष्ट करा.

(ii) महाराष्ट्रातील राजकीय नेतृत्वाचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

(i) महाराष्ट्र राज्याच्या उदयातील संयुक्त महाराष्ट्र समितीची भूमिका.

(ii) महाराष्ट्रातील दलित राजकारणाचे बदलते स्वरूप.

(iii) आघाड्यांचे राजकारण.

(iv) 1977-1995 या काळखंडातील महाराष्ट्राच्या प्रबळ पक्षपद्धती मधील पेचप्रसंग.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

(i) 73व्या घटनादुरुस्तीचा ग्रामीण स्थानिक शासनावरील परिणाम.

(ii) मराठवाडा विकास आन्दोलन.

(iii) महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना.

(iv) महाराष्ट्रातील विरोधी पक्षांची भूमिका.

(v) नागपूर करार.

(vi) महाराष्ट्रातील सहकार क्षेत्रावरील प्रभुत्व व समस्या.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-307

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-14 : Party System in India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(i) State the evolution of party system in India.

(ii) Define Congress dominance and decline in terms of national and state level electoral statistics.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(i) Describe the structural basis of Congress dominance.

(ii) Explain the origin and evolution of Bharatiya Janata Party.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

(i) Social basis of Congress

(ii) Non-BJPism

(iii) Organization of BJP

(iv) Explain Communalism.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

(i) Allies of the Congress

(ii) Shiv Sena

(iii) Samjwadi Party

(iv) BSP

(v) DMK

(vi) Akali Dal.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) भारतीय पक्षपद्धतीचा विकास स्पष्ट करा.

(ii) राष्ट्रीय व राज्य पातळीवरील निवडणूक आकडेवारीच्या सहाय्याने काँग्रेस प्रभुत्व व न्हास स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
- (i) काँग्रेस प्रभुत्वाचे संरचनात्मक आधार स्पष्ट करा.
- (ii) भारतीय जनतापक्षाचा उगम व विकास स्पष्ट करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]
- (i) काँग्रेस पक्षाचे सामाजिक आधार
- (ii) बिगर-भाजपवाद
- (iii) भाजपची संघटन यंत्रणा
- (iv) जमातवाद स्पष्ट करा.
4. पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]
- (i) काँग्रेसचे सहकारी पक्ष
- (ii) शिवसेना
- (iii) समाजवादी पक्ष
- (iv) बहुजन समाज पक्ष
- (v) द्रवीड मन्मेतम कझगम
- (vi) अकाली दल.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-308

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-015 : Optional Paper

(Political Process in South Asia)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(i) Critically examine the challenges in the development of Constitution in Nepal.

(ii) Critically examine the role of the military in the politics of Pakistan.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(i) Discuss the role of religion and ethnicity in the politics of Sri Lanka.

(ii) Critically examine the main challenges of development in Bangla Desh.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

- (i) Role of Judiciary in Pakistan.
- (ii) Role of Monarchy in Nepal.
- (iii) Nature of Party system in Bangla Desh.
- (iv) Role of Agriculture in Sri Lankan economy.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Impact of Geography in the political process of Sri Lanka.
- (ii) Role of bureaucracy in Pakistan.
- (iii) Challenges of industrialization in Bangla Desh.
- (iv) Role of Religion in the politics of Bangla Desh.
- (v) Social movements in Sri Lanka.
- (vi) Role of history in political process of Pakistan.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) नेपालच्या राज्यघटने पुढील आव्हानांचे चिकीत्सक परीक्षण करा.

(ii) पाकिस्तानच्या राजकारणातील लष्कराच्या भूमिकेचे चिकीत्सक परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) 'श्रीलंकेच्या राजकारणातील धर्म आणि वांशिकता यांची भूमिका' चर्चा करा.

(ii) बांगलादेशच्या विकासापुढील महत्वाच्या आव्हानांचे चिकीत्सक विश्लेषण करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

(i) पाकिस्तानमधील न्यायमंडळाची भूमिका.

(ii) नेपाळमधील राजशाहीची भूमिका.

(iii) बांगलादेशातील पक्षपद्धतीचे स्वरूप.

(iv) श्रीलंकेच्या अर्थव्यवस्थेतील कृषी क्षेत्राची भूमिका.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (i) श्रीलंकेच्या राजकीय प्रक्रियेवरील भौगोलिक रचनेचा प्रभाव.
- (ii) पाकिस्तानमधील नोकरशाहीची भूमिका.
- (iii) बांग्लादेशातील औद्योगिकीकरणपुढील आव्हाने.
- (iv) बांग्लादेशाच्या राजकारणातील धर्माची भूमिका.
- (v) श्रीलंकेतील सामाजिक चळवळ.
- (vi) पाकिस्तानच्या राजकीय प्रक्रियेतील इतिहासाची भूमिका.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-309

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-016 : Research Methodology

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any one of the following (in 500 words) : [20]

- (i) What is library research ? Discuss the characteristics and limitations of library research.
- (ii) 'Qualitative research aims to gather an indepth understanding of human behaviour.' Discuss.

2. Answer any one of the following (in 500 words) : [20]

- (i) Enumerate the different methods of collecting data and explain its merits and demerits.
- (ii) What is a research problem ? Discuss the process of formulation of a research problem.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

- (i) Discuss the characteristics of case study method.
- (ii) State the difficulties in formulation of hypothesis.
- (iii) Explain the importance of bibliography in report writing.
- (iv) Write a note on the 'task of interpretation' in research methodology.

4. Answer any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (i) Features of empirical research.
- (ii) Qualitative research
- (iii) Objectives of a research report
- (iv) Meaning and definition of research
- (v) Problem of objectivity in research
- (vi) Importance of a research report.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :—
- (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - (ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) ग्रंथालय संशोधन म्हणजे काय ? ग्रंथालय संशोधनाच्या वैशिष्ट्यांची व मर्यादांची चर्चा करा.
- (ii) 'गुणात्मक संशोधनाचा उद्देश हा मानवी वर्तनाचे सखोल आकलन हा आहे'. चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) तथ्य संकलनाच्या विविध पद्धती सांगून त्याचे गुण व दोष स्पष्ट करा.
- (ii) संशोधन समस्या म्हणजे काय ? संशोधन समस्येच्या सूत्रणाच्या प्रक्रियेची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) व्यष्टी अध्ययन पद्धतीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (ii) गृहिततत्वाच्या निर्मिती मधील समस्या सांगा.
- (iii) अहवाल लेखनामध्ये संदर्भसूचीचे महत्व स्पष्ट करा.
- (iv) संशोधनपद्धतीतील निर्वचन कार्यावर टीप लिहा.

4. पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) प्रयोगात्मक संशोधनपद्धतीची वैशिष्ट्ये
- (ii) गुणात्मक संशोधन
- (iii) संशोधन अहवालाची उद्दीष्ट्ये
- (iv) संशोधनाचा अर्थ व व्याख्या
- (v) संशोधनातील वस्तुनिष्ठतेची समस्या
- (vi) संशोधन अहवालाचे महत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-401

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-C10 : Compulsory Paper

(Power and Society)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) What do you mean by power ? Explain various types of power.

Or

(ii) Ideology is used as a supporting tool to justify the political system. Explain.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Explain various features of the state from the 'Neo-Liberal Perspective'.

P.T.O.

Or

(ii) Discuss the success and failures of Bureaucracy in shaping the public policy.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(i) Characteristics of 'Authority'.

(ii) Ideology : a conceptual understanding.

(iii) Concept of 'Social Classes'.

(iv) Types of 'Hegemony'.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

(i) Marxian concept of the 'state'.

(ii) Max Weber's classification of 'Authority'.

(iii) Merits and demerits of 'Bureaucracy'.

(iv) Changing perspective of 'Liberal State'.

(v) Types of 'Ideology'.

(vi) Concept of 'Class'.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील आकडे प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) सत्ता म्हणजे काय हे सांगून सत्तेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

(ii) 'राजकीय व्यवस्थेच्या समर्थनार्थ विचारप्रणाली एक हत्यार'—स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) नवउदारमतवादी परिप्रेक्ष्यातून राज्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

(ii) सार्वजनिक धोरण जडणघडणीतील नोकरशाहीच्या यशापयशाची चर्चा करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

(i) अधिसत्तेची वैशिष्ट्ये.

(ii) विचारप्रणाली : एक संकल्पनात्मक जाणीवा.

(iii) सामाजिक वर्गाची संकल्पना.

(iv) प्रभुत्वाचे प्रकार.

4. कोणत्याही चारांवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) :

[20]

- (i) मार्क्सप्रणित राज्य संकल्पना.
- (ii) मॅक्स वेबरचे अधिसत्तेचे वर्गीकरण.
- (iii) नोकरशाहीचे गुणदोष.
- (iv) उदारमतवादी राज्याचा बदलता परिप्रेक्ष्य.
- (v) विचारप्रणालींचे प्रकार.
- (vi) 'वर्ग' संकल्पना.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-402

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

(PO-C11 : Political Theory—Key Concepts)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Explain Isaiah Berlin views on 'Liberty'.

(ii) Examine the relationship between 'Liberty and Equality'.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Critically examine the concept of 'Social Justice'.

(ii) Comment on model of 'Liberal Democracy'.

3. Answer any *two* questions of the following in **250** words each : [20]

(i) Explain the meaning and types of Rights.

P.T.O.

- (ii) Discuss the theory of Natural Rights.
- (iii) Explain the Rawls concept of 'Distributive Justice'.
- (iv) Problems of representation in Democracy.

4. Write short notes on any *four* (in 100 words each) : [20]

- (i) Thoms Hill Green's views on Liberty
- (ii) Negative Liberty
- (iii) Types of Equality
- (iv) Democracy and Equality
- (v) Moral Rights
- (vi) Legal Rights.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) इसाया बर्लिनचे 'स्वातंत्र्य' विषयक विचार स्पष्ट करा.
- (ii) 'स्वातंत्र्य आणि समता' यांच्यातील संबंधाचे परिक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(i) 'सामाजिक न्याय' संकल्पनेचे टिकात्मक परिक्षण करा.

(ii) उदारमतवादी लोकशाही प्रारूपावर भाष्य करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

(i) हक्कांचा अर्थ आणि प्रकार स्पष्ट करा.

(ii) 'निसर्गसिद्ध हक्काच्या' सिद्धांताची चर्चा करा.

(iii) रॉल्सची 'वितरणात्मक न्यायाची' संकल्पना स्पष्ट करा.

(iv) लोकशाहीमधील प्रतिनिधित्वाची समस्या.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

(i) थॉमस हिल ग्रीनचे 'स्वातंत्र्य'विषयक विचार

(ii) नकारात्मक स्वातंत्र्य

(iii) समतेचे प्रकार

(iv) लोकशाही आणि समता

(v) नैतिक हक्क

(vi) वैधानिक हक्क.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-403

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-C12 : Political Process in India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Explain the restructuring of constituencies in India and its impact on electoral politics.

(ii) Discuss the nature and role of dominant caste on Indian Politics.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Critically examine the politics of Secularism in India.

(ii) What is Regionalism ? Explain the impact of regionalism on federal structure.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions in **250** words each : [20]
- (i) India's model of Economic Development.
 - (ii) Role of caste organisations.
 - (iii) Features of New Economic Policy.
 - (iv) Relation between Regionalism and Federal Structure.
4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (i) Importance of caste organisations.
 - (ii) *Two* features of Party System in India.
 - (iii) Write a note on 'Ethnicity' as an issue in regionalism.
 - (iv) Impact of New Economic Policy.
 - (v) Meaning of Caste Association.
 - (vi) Nature of Hindu Communal Politics.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
- (i) भारतातील मतदारसंघ पुनर्रचना स्पष्ट करून निवडणुकीच्या राजकारणावरील त्यांचा प्रभाव लिहा.
 - (ii) भारतीय राजकारणातील प्रभुत्वशाली जातीचे स्वरूप आणि भूमिकेची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) भारतातील धर्मनिरपेक्षतेच्या राजकारणाचे टिकात्मक परिक्षण करा.
- (ii) प्रदेशवाद म्हणजे काय ? संघराज्य रचनेवरती प्रदेशवादाचे झालेले परिणाम स्पष्ट करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (i) भारताचे आर्थिक विकासाचे प्रारूप.
- (ii) जात संघटनांची भूमिका.
- (iii) नवीन आर्थिक धोरणाची वैशिष्ट्ये.
- (iv) प्रदेशवाद आणि संघराज्य व्यवस्था यांतील संबंध.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (i) जात संघटनांचे महत्व
- (ii) भारतातील पक्षपद्धतीची दोन वैशिष्ट्ये
- (iii) प्रादेशिकतावादाच्या संदर्भात वांशिकतेचा मुद्दा
- (iv) नवीन आर्थिक धोरणाचा परिणाम
- (v) जात संघटनांचा अर्थ
- (vi) हिंदू जमातवादी राजकारणाचे स्वरूप.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-404

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-017 : Optional Paper

(Human Rights)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Discuss the origin and development of Human Rights through the efforts of the U.N.O.

Or

(ii) What are individual and group rights ? Bring out the features of and differences between the two.

P.T.O.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Critically examine the worldwide challenges to Human Rights.

Or

(ii) Discuss the origin, functions and limitations of the National Human Rights Commission.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(i) U. N. covenant on civil and political rights.

(ii) Role of Amnesty International in safeguarding Human Rights.

(iii) Review of the Dalit movement in India.

(iv) Functions of National Commission for Minorities in India.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

(i) Right to Education

(ii) Relation between Globalization, Democracy and Human Rights

(iii) Anti-Poverty Rights

(iv) Rights of the displaced

(v) Concept of Human Rights

(vi) Need for a Human Right to Development.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(ii) उजवीकडील आंकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) संयुक्त राष्ट्र संघटनेच्या प्रयत्नांतून मानवी हक्कांच्या उगमाची व विकासाची चर्चा करा.

किंवा

- (ii) व्यक्तिगत व गटांचे हक्क म्हणजे काय ? दोघांमधील वैशिष्ट्यांची व फरकाची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) मानवी हक्कांसमोरील जागतिक आव्हानांचे टिकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

- (ii) भारतातील राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाच्या उगमाची, कार्याची व मर्यादांची चर्चा करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) संयुक्त राष्ट्र संघटनेच्या सनदेतील नागरी व राजकीय हक्क.
(ii) मानवी हक्कांच्या संरक्षणासाठी 'अॅम्नेस्टी इंटरनॅशनलची' भूमिका.
(iii) भारतातील दलित चळवळीचा आढावा घ्या.
(iv) भारतातील राष्ट्रीय अल्पसंख्याक आयोगाची कार्ये.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) शिक्षणाचा हक्क
- (ii) जागतिकीकरण, लोकशाही व मानवी हक्क यांच्यातील संबंध
- (iii) गरीबी विरोधी हक्क
- (iv) विस्थापितांचे हक्क
- (v) मानवी हक्कांची संकल्पना
- (vi) मानवी विकास हक्क : एक गरज.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-405

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

**PO-018 : (Politics and Social Stratification : Class-caste
and Gender)**

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Critically examine Weber's theory of class.

(2) Critically examine caste as a basis for social stratification.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Critically examine the changing nature of class politics in India.

(2) Discuss the liberal and Radical feminist critique of state and law.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

(1) Marx's Two-class model.

P.T.O.

- (2) Concept of 'Patriarchy'.
- (3) Interrelationship between class, caste and gender among informal sector workers.
- (4) 'Engendering Politics'.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Concept of 'Exclusion'.
- (2) Deindustrialization.
- (3) Middle peasant castes
- (4) Deradicalisation of the Proletariat
- (5) Political demands of women in India
- (6) Concept of 'Graded Inequality'.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) वेबरच्या वर्ग सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- (2) सामाजिक स्तरीकरणाचा आधार म्हणून जातीचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) भारतातल्या वर्गीय राजकारणाच्या बदलत्या स्वरूपाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- (2) राज्य व कायदा यावरील उदारमतवादी आणि जहाल स्त्रीवादी भूमिकेच्या टीकेची चर्चा करा.

3. कोणतेही देण प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) मार्क्सचा द्वि-वर्ग प्रारूप
- (2) 'पितृसत्ताक' ही संकल्पना
- (3) असंघटित क्षेत्रातील कामगारांमधल्या जात, वर्ग आणि लिंगभेद या घटकांमधले आंतरसंबंध.
- (4) "लिंगाभावाधिष्ठित राजकारण".

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) बहिष्कृत संकल्पना
- (2) अऔद्योगिककरण
- (3) मध्यम शेतकरी जाती
- (4) कामगार वर्गाची अनाक्रमकता
- (5) भारतातल्या स्त्रियांची राजकीय मागणी
- (6) वाढी व असमानतेची संकल्पना.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-406

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-019 : (Political Economy of India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Critically examine planning as a strategy for development and its limitations.

(2) Critically examine the political context of liberalisation and the politics associated with it.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Write an essay on the nature of the Ruling elite in India.

(2) Write an essay on the interface between class and caste in India.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

(1) The Mixed Economy Model.

P.T.O.

- (2) The agrarian class structure.
- (3) Informalisation of the working class
- (4) Alternate models of development.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Objectives of privatisation.
- (2) Bharat Vs. India
- (3) Concept of caste mobility
- (4) Class distinction in urban economy
- (5) Colonial legacy of the state in India
- (6) The question of autonomy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) विकासासाठी नियोजनाची व्यूहरचना आणि त्याच्या मर्यादांचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- (2) 'उदारमतवादाच्या राजकीय संदर्भ आणि त्या मागील राजकारण' याचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) 'भारतातील सत्तारूढ अभिजनांच्या स्वरूपावर' निबंध लिहा.
- (2) भारतातील 'जात' व 'वर्ग' यांतील आंतरसंबंध, यावर निबंध लिहा.

3. कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]

- (1) संमिश्र अर्थव्यवस्थेचे प्रारूप
- (2) कृषि अधिष्ठित वर्गारचना
- (3) कामगारवर्गाचे अनौपचारिकीकरण
- (4) विकासाचे पर्यायी प्रारूप.

4. कोणत्याही **चार**वर टीपा लिहा (प्रत्येकी **100** शब्दांत) : [20]

- (1) खाजगीकरणाची उद्दिष्टे
- (2) भारत **विरुद्ध** इंडिया
- (3) जातीय गतिमानतेची संकल्पना
- (4) शहरी अर्थव्यवस्थेतील वर्गीय अंतर
- (5) भारतीय राज्याच्या वसाहतिक वारसा
- (6) स्वायत्ततेचा प्रश्न.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4303]-407

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2013

POLITICS

PO-020 : (Optional Paper)

(Globalisation and the State)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in 500 words) : [20]

(1) Discuss in detail the meaning and features of the modern territorial state.

Or

(2) Examine the problem of Security Dilemma in post-colonial states.

2. Answer any *one* of the following (in 500 words) : [20]

(1) Subnationalism is a post-cold war phenomenon. Discuss.

Or

(2) Examine the issue of state intervention in the context of the growing process of democratization.

3. Answer any *two* questions in 250 words each : [20]

(1) Nature of the state in developing countries.

P.T.O.

- (2) Internationalisation—an expansion of rule of law.
- (3) Factors threatening the legitimacy of states.
- (4) Attempts to preserve the system of sovereign states.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Effect on Third World Countries of integration into the global economy.
- (2) *Two* features of the post-colonial states.
- (3) Meaning of rule of law.
- (4) Growing importance of Transnational Associations.
- (5) International dimensions of state security.
- (6) Response of the state towards the process of globalisation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

(1) आधुनिक प्रादेशिक राज्याचा अर्थ व वैशिष्ट्यांची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

(2) वसाहतोत्तर राज्यांमधील सुरक्षेच्या पेचाच्या समस्येची सविस्तर चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

(1) उपराष्ट्रवाद हा शीतयुद्धोत्तर काळातील फलनिष्पती आहे. चर्चा करा.

किंवा

(2) लोकशाहीकरणाच्या वाढत्या प्रक्रियेच्या संदर्भात राज्याच्या हस्तक्षेपाच्या मुद्दाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

3. कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]

- (1) विकसनशील देशांमध्ये 'राज्याचे' स्वरूप.
- (2) आंतरराष्ट्रीयकरण : कायद्याच्या राज्याचा विस्तार.
- (3) राज्याच्या अधिमान्यतेला आव्हान देणारे घटक.
- (4) सार्वभौम राज्य व्यवस्था टिकवण्याचे प्रयत्न.

4. कोणत्याही **चार**वर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी **100** शब्दांत) : [20]

- (1) जागतिक अर्थव्यवस्थेत एकरूप झाल्याने तिसऱ्या जगावर झालेला परिणाम.
- (2) वसाहतोत्तर राज्याची **दोन** वैशिष्ट्ये.
- (3) कायद्याच्या राज्याचा अर्थ
- (4) बहुराष्ट्रीय संघटनांचे वाढते महत्व.
- (5) राज्याच्या सुरक्षिततेचे आंतरराष्ट्रीय पैलू
- (6) जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेबाबत राज्याचा प्रतिसाद.